

[Undervisningsministeren]

op – det er meget vanskelige forhandlinger med de forskellige sektorforskningsinstitutter – trædes jo i betydeligt omfang under føde med dette forslag. Det må jeg altså lige gøre de retspolitiske ordførere opmærksom på, og derfor vil jeg råde til, at vi nu i fællesskab siger god for formålet og siger: sådan et center skal vi have! – men at vi med hensyn til, hvordan det skal indrettes, prøver at koordinere det lidt med den i øvrigt udmærkede forskningspolitik, som har udkrystalliseret sig her i Tinget i efteråret i meget bred enighed.

Per Stig Møller (KF):

Jeg er glad for i dag at kunne være medforlagsstiller i forbindelse med oprettelsen af dette menneskerettighedscenter, der både skal forske og oplyse. Et sådant har vore nabolande, og et sådant bør også vi have, fordi menneskerettighedernes anerkendelse er en forudsætning for en fredelig verden. Der kan ikke være fred i en verden, hvor talrige regimer er så angst for deres egne medborgere, at de for at fungere i fred må berøve deres medborgere simple rettigheder.

Det er min opfattelse, at Nordens stemme vil lyde klarest og få størst vægt i den nødvendige afspændingsproces, hvis den løfter sig på baggrund af en seriøs indsats for menneskerettighederne. Mange steder er de anerkendt som begreb, ja, gennem FN har alle nationer faktisk bekræftet at ville respektere dem, men praksis viser desværre noget andet. Man kan blot slå op i Amnesty Internationals årsrapport for at overbevise sig om, hvor slet det står til mange steder. Det er et trist og stort antal lande, som figurerer i rapportens oversigt over dem, der undertrykker de elementære rettigheder, og mange af landene har vi i øvrigt selv særdeles jævnlige kontakter med enten gennem politisk samarbejde eller via økonomisk støtte. Over for sådanne lande bør vi markere kravet om respekt for menneskerettighederne, thi dermed kan vi hjælpe menneskene, hvorfor det er så meget mere nødvendigt, at vi grundigt har forsket i deres væsen, betydning og mangfoldighed, vilkår og lokale forudsætninger, således som det faktisk også sker i det norske center.

Jeg tror, det er vigtigt at forstå menneskerettighederne bredt og som en proces i udvikling. De er ikke givet én gang for alle;

men efterhånden som udviklingen skrider frem, vil de udvide sig og dermed forbedre forholdene for det enkelte menneske. Samtidig trues de jo hele tiden af tilbageskridt. De skal altså holdes i live aktivt, de skal have aktiv levehjælp.

Der er som bekendt grundlæggende menneskerettigheder såsom retten til frit at tænke, tro og tale, som kan sammenfattes under begrebet »frihed til«. Men der er også menneskerettigheder såsom retten til arbejde, levebrød og uddannelse, som kan sammenfattes i begrebet »frihed fra«. Frihed fra sult, fattigdom, arbejdsløshed og analfabetisme. Respekteres disse rettigheder ikke, bliver frihed blot til tungetale. Disse grundlæggende rettigheder kan ikke skilles ad, selv om man i Øst-Vest-debatten kritiserer hinanden for hver for sig at svigte menneskerettighederne ved at negligere enten det ene eller det andet sæt.

En indsats for at forstå sammenhængen i menneskerettighederne vil øge forståelsen for samfundslivets sammensathed og menneskets vilkår i de moderne statssamfund, hvad enten disse bygger på det ene eller det andet system. Mange, måske de fleste, mennesker har det nok som den russiske forfatter Andrej Sinjavskij, der selv sad syv år i lejr for at have udtrykt sine tanker, når han udtaler:

»Jeg har blot to ønsker, to krav til det givne system: for det første skal det sikre folk nok at spise, så de ikke dør af sult. For det andet må det hverken arrestere eller dræbe folk for deres tanker og ord. Men hvad det er for et system, er jeg ligeglad med.«

Citatet er fra side 95 i »Nat uden dagry« af Per Stig Møller – hvorfor citere andres bøger, når man selv kan skrive! Med dette citat har jeg villet understrege den tværpolitiske natur, der ligger i menneskerettighederne, hvilket heldigvis også fremgår af den tværpolitiske enighed, der ligger bag fremsættelsen af dette beslutningsforslag.

Bjørn Elmquist (V):

Der har været en del opmærksomhed om dette forslag og om forarbejdet til forslaget, og derfor kan det også gøres rimelig kort. Jeg skal ikke sige voldsomt meget, blot erklære mig enig med dem, der har gjort sig til fortalere for, at vi får oprettet dette menneskerettighedsinstitut i Danmark. Det har ven-